

16149

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 27.08.2024

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

Tabiatı, gölleri, yaylaları, yaban hayatı ve bitki örtüsü çeşitliliği ile dikkati çeken 2000 rakımlı Şavşat, İtalya'nın Milano kentinde 2015'te gerçekleştirilen Cittaslow Genel Kurulu'nda "sakin şehir" ünvanını kazanmış bir ilçe. Üç tarafı kaya ve ormanlarla çevrili vadide bulunan Artvin'in Şavşat ilçesi bugünlerde sakin şehir ünvanını kazanmasını sağlayan kriterlerin yüzde seksenini kaybetmesi nedeniyle Cittaslow tarafından uyarılar alıyor.

Şavşat, taşıdığı özelliklerle kamu tarafından korunmaya alınması gerekirken, yıllardır 28 köyünü etkileyecek Hanlı HES Projesinin tehdidi altında kalıyor. Bölgede binlerce yıldır akan dereler kuruyor, çeşmeler akıyor ve ormanlarda ve arazilerde çıkan sular kururken burada yaşayan yurttaşların sık sık kanalları bozuluyor. Şavşat halkı bağını bostanını ekemez, hayvanlarını besleyemez hale getiriliyor.

Şavşat halkı yıllardır verdiği mücadelede hem bakanlığınız hem de yargı açısından tam anlamıyla bir hukuksuzluk yaşıyor. Artvin eski Valisi Selahattin Akyurt'un sahibi olduğu Artvin'de Valilik yapan Selahattin Akyurt'un sahibi Akyurt Enerji Üretim A.Ş.'ye ait Hanlı HES projesi için Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 14 Şubat 2018 yılında ÇED olumlu kararı verilmesi üzerine bölge halkı kararı yargıya taşıdı. Rize İdare Mahkemesi'ne açılan davada bilirkişi heyeti projenin "toprak kayması, heyelan riski, ekosistemde parçalanma, ile dere morfolojisinin ve su kalitesinin bozulması, toz ve gürültü, çevresel akış (can suyu), yüzey ve yeraltı suları, kümülatif etki değerlendirilmesi, proje alternatifleri, vb. yönleriyle alandaki ekosisteme kabul edilemez sınırlarda zarar vereceğini" belirtti. Mahkeme, bu rapor sonucunda projeyi iptal etti. Şirket temyize gitti ancak Danıştay da bölge halkını haklı bularak kararı onadı. Dava Danıştay' da görüşülürken Şirket yeni bir başvuru daha yaptı. Projenin kapsamını büyüten şirket Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından "ÇED gerekli değildir kararı" çıkarttı. ÇED gerekli değildir kararlarını il çevre ve şehircilik il müdürlüklerinin vermesine rağmen bu projede bakanlık verdi. Bu karar üzerine yargı süreci yeniden başladı. Mahkemenin atadığı bilirkişi heyetinde

eski heyetten 4 kişinin yer almasına rağmen heyet bu kez aynı yerde daha büyük bir projenin bölgeye zarar vermeyeceğine ilişkin görüş verdi. Şavşat halkının verdiği mücadelenin hukuki sürecini yürüten Av Halis Yıldırım "aynı bölge, aynı yer, aynı ekosistem çoğunluğu aynı bilirkişiler ama rapor farklı. Kendi tespitlerini inkar eden bilirkişiler şimdi aksi yönde rapor düzenleyebildiler. Benzeri olmayan bu dava sürecinde yargı eliyle suç işleniyor. Kararları iptal ettirmemize, Danıştay tarafından onanmasına rağmen şirket, aynı süreçte ÇED gerekli değildir kararı alarak çalışmalarını sürdürdü. Mahkeme yürütmeyi durdurma talebimizi defalarca reddederek HES 'in yapımına imkan sağladı. O nedenle bu hukuk cinayeti, bütün canlılara karşı verilen tüm zararlar ve suçlar yargı eliyle, onun gözetiminde göz göre göre işlendi." açıklamasını yapıyor.

Bu bağlamda;

1-ÇED olumlu kararını bakanlık, ÇED gerekli değildir kararını ise Çevre Şehircilik İl Müdürlüklerinin vermesi gerekirken "Şavşat'ta "ÇED gerekli değildir" kararını neden Bakanlığınız vermiştir?

2- ÇED olumlu kararı iptal edilmiş ve üstüne proje daha da büyütülmüşken, yıkımı daha da büyük olacak Hanlı HES projesi nasıl ÇED' den muaf tutulmuştur? İlk verilen iptal kararı Danıştay tarafından onaylanmışken projeyi büyütüp bunu ÇED 'ten muaf tutmak hukuka aykırı değil midir?

3- İki kez iptal edilmesine rağmen 3 kez ÇED onayı verilen Artvin'in eski valisinin HES projesine karşı açılan dava süreci yıllardır sürüyor. Eski valinin HES' ini durdurmak için daha kaç mahkeme kararı alınmalıdır?

4-Ülkemizin 21. Yüzyılın ikinci yarısında çok büyük bir bölümünün çölleşmesi bekleniyor. Karadeniz ve özellikle de Doğu Karadeniz ise gelecekte çölleşmeden göreceli olarak en az etkilenecek bölge olarak tespit edilmiştir. Yağmur alabilen, bu yüzden tarımsal üretim yapılabilen bir bölge olarak kalabileceği anlaşılan Karadeniz'in tüm dereleri HES projeleriyle donatılır, ekosistemi sermaye sınıfının çıkarları için çökertilirse Karadeniz bölgesi gelecekte tarımsal üretim yapabilecek tek bölge olabilme beklentisini nasıl karşılayabilir?

5-Hatırlanacağı üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan yaptığı bir konuşmada şu itirafta bulunmuştu: "Kadim şehirlerin en önemli güzelliği, ana karakterlerini kaybetmeden yeniyi bünyelerinde eritmesi, özlerinden katarak yeniden yoğurmasıdır. İstanbul bu açıdan gerçekten müstesna bir şehirdir. Ama biz bu şehrin kıymetini bilmedik, biz bu şehre ihanet ettik, hâlâ da ihanet ediyoruz, ben de bundan sorumluyum." Sermayeyi ihya etmek için sadece İstanbul'un değil bütün bir ülkenin yıkıma ve talana açılmış olması Cumhurbaşkanı'nın söz ettiği ihanetin ülke çapında sürdüğü, bu ihanetin sorumluluğunun Akp iktidarında ve öncelikle bakanlığınızda söylenebilir mi?

6-Çevreyle ilgili tüm uyarıları, ÇED (Çevresel Etki Değerlendirmesi) raporlarını ve mahkeme kararlarını Şavşat' ta görüldüğü üzere yok sayan iktidarın ve Bakanlığınızın

tek gayesi büyük bir yıkım pahasına sermayeye yeni rant ve kazanç kapıları açmak mıdır? Değilse bu memlekete neden kıyıyorsunuz?

7-Ortak doğa varlıklarının toprak, ormanlar, akarsular, bitki örtüsü vb kullanım haklarının kapitalistlere aktarılması sermayenin kamu desteğini kullanarak, doğanın korunmasına yönelik düzenlemeleri etkisizleştirerek ya da ortadan kaldırarak, buradaki halkın geçim kaynaklarından ve yaşam alanlarından edilmesi kamu yetkisini halk zararına kötüye kullanmak değil midir?